

gyermekirodalmi lap
2025. március

NAPSUGÁR

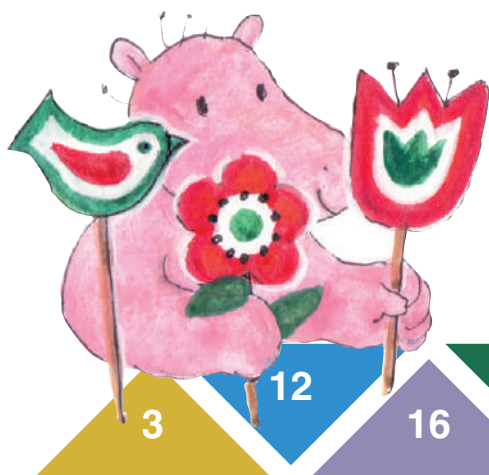
SUGÁRZIK EZ A NAP

Madárdal, napsütés, kokárda: és ez még csak március első fele. A másodikban a nappal utoléri, majd elhagyja hosszúság tekintetében az éjszakát. Földön, bokron, faágon előbukkannak a fehér és sárga virágok.

A Napsugár oldalain köszöntjük a tavasz kelepelő hírnökét, majd megcsodáljuk a hóvirág nemes rokonát, a tőzikét. Megzabolázzuk gyermekkori félelmeinket, megszövegezzük saját 12 pontunkat. Kószabószával Szlovákiában járunk, Erdélyben az erdőszentgyörgyi Rhédey-kastélyban vendégeskedünk.

Böjttel készülünk a lelki megtisztulásra, a kerti gazdák beoltják fáikat. A nyolcas és kilences számokról elmélkedünk, két keréken tekerünk, nyomdászkodunk, Unipan Helgával tavaszi madarokról értekezünk. Legyen vidám a kikelet mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: HATHÁZI REBEKA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXIX. évfolyam 757. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,

RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

ÁRA 9 LEJ

TÁMOGATÓINK:

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

2. rész

A mikor először baktatott felfele egyedül az emelkedő utcán, kalapált a szíve, és félhangosan imádkozott, bár csak ne kerülne elő az öregasszony, akivel a legeslegelső óvodai napon már találkoztak. Akkor az édesapja – hopp! – a nyakába ültette, és a lompos asszony hiába nyújtózkodott, nem ért fel hozzá. De félelmetes tapasztalat volt ez akkor, első alkalommal is. A kislány még órák múlva is reszketett bele. Imádkozni a nagymamája tanította meg. Jól tudta, a fohász minden helyzetben segít. Neki is erőt adott. A szíve félelmében mégis majd' kiugrott a helyéről. Szentül meg volt győződve, hogy az öregasszony, aki az utcában a gyerekeket riogatja, csakis boszorkány lehet. Felismerte őt a nagymamájától hallott mesékből.

Ám a boszorkány mégis előkerült minden nap. Ádábékke! Ádábékke! – ordította a kislánynak, és az arca előtt hadonászott tuskószerű karjaival. A kislány szinte elájult félelmében, földbe gyökerezett a lába, elfutni sem tudott. Csak állt ott megbabonázva a zavaros tekintetű öregasszonnyal szemben, és nem tudta, hogyan védhetné meg magát. És akkor, mintha egy angyal repült volna el felette, a hirtelen beállt csöndben a kislány dalra fakadt. Teljes tüdejéből zengte az első népdalt, ami eszébe jutott – az öregasszony pedig meglepődve hőkölt vissza, majd szó nélkül sarkon fordult, és elment.

És ez azután mindennap így volt.

A kislány mindennap énekelt. A buszmegállótól az óvoda kapujáig be nem állt a szája. Már nem félt, mert valami istenivel telítődött. Mindennap más dalt énekelt, nagy hangon masírozott, azt sem bánta, ha felveri az álmos utcát.

Néhány nap múltán egészen elpárolgott a boszorkánytól való félelme, akkora erőt adott neki az éneklés. Előkerültek így a legszebb népdalok, amiket szüleivel olykor hétvégi kiránduláson a tábortűznél daloltak közösen, barátaik jókedvére – és a zsoltárok is, amiket nagymamájával a templomban énekeltek. Dalolt, dalolt, dalolt – és már nyoma sem volt benne a rémületnek.

A boszorka eleinte még izgatott, széles ívű hókuszpókuszok közepette harsányan kiabálta: Ádábékke! Ádábékke! Ahogy teltek-múltak a napok, arca, és talán lénye is egyre szelídült, s már amikor meglátta a kislányt, meghallotta a hangját, megállt és szinte kedvesen figyelte őt. Olykor majdhogynem nyájasan elmondta azért: Ádábékke...

A kislány már nem boszorkánynak, csak szegény, magányos öregasszonynak látta őt. Minden áldott reggel külön dalt választott, amit neki és egyben saját magának énekel, hogy erejét megsokszorozza. Már nem félt senkitől. És egyszer, amikor a kislány rázendített csengő gyerekhangján, hogy *Nincsen pénzem a vonatra, sem szeretőm, aki hazahozatna...* még talán mosolyogott is a csorba öregasszony...

A kislány csupán sok-sok idő múltán, már meglett felnőttkorában jött rá, hogy amit a szerencsétlen öregasszony ordibált recsegve az egykori zűrzavaros évek rémületes reggelein, mikor ő gyerekként óvodába sietett, nem valami rontó, boszorkányos varázsige volt, amivel varanggyá változtathatta a gyerekeket, éppen ellenkezőleg! Azt mondta a maga módján, ahogyan tudta szegény: Áldás, békesség!

KISS LEHEL

HAGYMÁT ÜLTET BENEDEK

Nagy zsákjából veszi elő,
hagymát ültet Benedek.
Sorakoznak mind a hagymák
mint az ügyes gyerekek.

Nem kell nekik mondani, hogy
mi a szabály, mi a rend,
duzzadoznak, betakarva
meleg földdel, odalent.

Estére tán ki is lesnek
a földből a levelek.

Mosolyog csak, aki látja,
kiváltképpen Benedek.

CSEH KATALIN

ÉBREDÉS

Mocorog a szellő
harmat-nyoszolyán,
ébred a csöndsellő,
s dalolni kíván.

Simogat a napfény,
az ég mosolygós,
megcsillan kék szatén-
ruháján a bross.

CZEINER-SZÜCS ANITA

TÜNEMÉNY

Hóruháját levetette,
cseppzubbonyba öltözött,
folyóként folyt itt is, ott is,
várták már a felegek.

Csobbant, táncolt, így viháncolt
szirmokon a szerelem,
páraként huss, pá, elillant,
volt is, lesz is – nesztelen.

OZSVÁTH ZSUZSA
MULATSÁG

Napnak éje, éjnek napja:
surrán a fény jobbra-balra,
télnek háttal, nyárnak elé
áll. Áll már a tavaszi bál.

Kézfogó jön: oltárhoz lép
Éj, éljenez neki a nép.
És oltárhoz lép a Nappal,
ásóval, kapával, pappal.

Gyermekeik Fény és Árnyék.
Örökidők óta játék
az élet, az évek nekik;
éjtt nappallá téve lesik,

melyik évszak melyik napján
kedvez nekik majd a naptár.
Ki hosszabban-rövidebben
virul, vidul, majd szétrebben.

LÁSZLÓ GYÖRGY
**NEM ÜLÜ,
NEM ÜLŐ**

Habja csillan a víznek,
hangja illan a csíznek,

villám herceg a fában,
szú serceg fa odvában.

Gólya huppan a csűrre,
békán koppan a csőre,

gúnárné gigágol féltőn,
pipéit bámulja kérdőn:

gágágó, gigágó fajta,
gólya az, alatta pajta,

nem ülü, nem ül ő ágon
lapító lesekben várón,

csőre nagy, hosszú a torka,
dőre vagy: nincs ott cukorka.

Kabáton ásít a cirmos,
csapáson valaki hírt hoz:

nyikordul kulcsa a zárnak,
odabent valakit várnak.

dőre: butuska

DARVAY TÜNDE rajza

◆
◆
◆ **MESÉK A ZÖLD FOTELBŐL.** Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Talákoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábrival? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

SZÓCS MARGIT

A TŰZVÖLGYI REZERVÁTUM

Újabb kérdések

Fény csordult az ablakredőny réseibe. A sugárnyalábok párhuzamos cellákra osztották a szobát. Ambrus mindenre felkészülve vánszorgott a nappaliba. Fényrácsok vetültek rá, mintha láthatatlan börtön rabja volna. A tágas, szobanövényben gazdag szobában baljós csend fogadta. Szülei némán itták kávéjukat.

– Elfelejtetted említeni, hogy bukásra állsz angolból! Mivel magyarázod? – kezdte apja a számonkérést.

– Tudtam, hogy ez lesz a vége! – folytatta anyja. – Csak panasz van rád, mióta kirimánszkodtad az okostelefont. Tudod, hogy a szánktól vontuk meg a falatot, hogy kispóroljuk.

Ambrus elvörösödött. Torkában gombóccá dagadtak a visszatartott szavak. Érezte, megfullad, ha nem beszél.

– Csak nekem nem volt már telefonom az osztályban. A többiek azt mondták, sosem fogok felnőni az okostelefonhoz. Nem emiatt nélkülözünk, hanem azért, mert másoknak adtok majdnem mindent. Azt sem tudom, kik azok, akik miatt le kell mondanunk a legjobb falatokról. Hová viszitek? – fakadt ki Ambrus.

Zavarba jött szülei tanácstalanul néztek egymásra. Végül Ambrus apja törte meg a csendet. Szeme zöldeskék vizein szomorúság csónakázott.

– Nem te döntöd el, helyesen cselekszünk vagy sem – jelentette ki. – Néhány év múlva, ha felnőtt leszel, megtudsz mindent. Addig fogadd el, hogy amit teszünk, mindannyiunk érdekében történik. Inkább azt mondd meg, miért ilyen rossz az angol felmérőd?

Ambrus nem értette, miért bizalmatlanok vele. Szerette volna, hogy beavassák titkaikba, válaszoljanak kérdéseire, ne kezeljék úgy, mint egy dedóst.

– Hogyan lehetnék jobb angolból, ha időm nagy részét ingázással töltöm? – mondta. – Osztálytársaim magánórára, angolkörre járnak. Ha a városba költöznénk, én is megtehetném. Nem értem, miért kell ezen az istenháta mögötti tanyán élnünk?

– Nézz körül! Hol találnál szebb helyet? Erdő, patak, hegyek, barlangok, virágos rét... Kedved szerint csatangolhatsz. Bárki megirigyelhetné. Itt éltek nagyszüleid. Megígértem, hogy itt vigyázok az örökségre. Neked is ez lesz a feladatod – mondta Ambrus apja.

– Nem! Én tanulni szeretnék! Állatorvos leszek a városban – szolt Ambrus. – Ti hiába jártatok annyi iskolát. Anya óvónő. Most meg csirkére, kacsára, libára, malacra vigyáz. Hányszor panaszkodott, hogy nem így képzelte el az életét? És te, Apa, gépészmérnök vagy, de inkább kapálsz, ásol, palántázol. Csak akkor vagy jó-

kedvű, amikor diákkorodról mesélsz. Te is a városban érezted jól magad. Hiába szép itt a táj, mással töltöd napjaid, mint amire készültél. A szüleidnek tett ígéretet akkor sem szeged meg, ha a városban vállaltok munkát. Gondolj bele, rendszeres jövedelmek lenne, nem kellene mindent megtermelni, könnyebben élnék. Ezt a helyet is megtartanánk, itt töltenénk a hétvégéket és a vakációt. Kérlek, költözzünk a városba!

– Nem mehetünk el. Te is belátod majd, hogy nem tehetünk másképp. Sok minden köt ide. Szedd össze magad. Együtt angolozunk, hogy kijavítsd a bizonyítványod. Már ma elkezdjük. Hatkor találkozunk, addig lazíts – mondta az anyja megsimogatva fia fejét, majd férje után ment délutáni pihenőjükre.

Ambrus bosszankodott, hogy nem sikerült meggyőzően érvelni a költözés mellett, de aztán eszébe jutott valami. Kihasználva szülei pihenőjét, a pincébe sietett. Könnyebben boldogult a kulccsal, mint délelőtt. Villanyt gyújtott, felemelte a vaslappancsot. Az akna üres volt.

Hová tűnt az adomány? A szülei nem vihették el, mert amióta hazajöttek, nem mozdultak ki.

Amikor visszatért a lakásba, fojtott zokogás hangja szűrődött ki szülei hálósobájából. Ambrus az ajtóhoz lopakodott, csendben fülelt.

– Véget vetek mindennek! Nem áldozhatjuk fel őt is! – hallotta apja indulatos hangját.

– Kérlek, ne tedd! – suttogta anyja szipogva. – Csak rosszabb lesz. Nincs esélyünk ellene. A múltkor is hiába próbálkoztál. Örülhetsz, hogy megúszta az égési sebekkel...

A fiút nyugtalanság töltötte el. Minek akar véget vetni az apja? Ki lehet az ellensége? Kit nem akar feláldozni? Azt mondta neki, hogy égési sebeit a paradicsombefőzés alkalmával szerezte. Megbotlott kezében egy óriás fazékka, és magára öntötte a tűzforró levet.

A kihallgatott mondatok hegyomlás köveiként csapódtak Ambrusba. Úgy érezte, menten elpusztítják, ha nem rohan ki a házból.

(Folytatjuk)

VASS JÓZSEF rajzai

TAVASZNÉZŐBEN

Agyümölcsfák sorra ébredtek, amikor Tavaszi Szél megérkezett családostól a kertbe. Letelepdedtek a szőlőlugasba, onnan hallgatták a fák párbeszédét.

Az almafa a körtefával társalgott:

– Jó reggelt! Végre felébredtünk! Már nagyon vártam. Hosszú volt a tél.

– Igen – mondta a körtefa –, a gyökereimre ment a sok alvás. Ideje rügyet fakasztani.

– Nemsokára megmetszik az ágainkat, hogy több gyümölcsöt teremjünk – szólta az almafa. – Remélem, hamar begyógyulnak a sebeink.

– Mindennek ára van! – sóhajtott a körtefa.

– Áldozat nélkül nincs eredmény – csiripelte egy arra röppenő madár.

A cseresznyefa unokatestvérével, a meggyfával beszélgetett.

– Tavaly nyáron a seregélyek megdézsmáltak a felső ágaim, szegény gazdámnak csak úgy főtt a feje. A te termésedet is szeretik a seregélyek?

– Persze, hogy szeretik, finomabb a póknál. De most csak a metszésre koncentrálok. A napokban sorra kerülünk mi is – válaszolta kissé szorongó hangon a meggyfa.

– Gondolj arra, hogy rengeteg ropogós gyümölcsünk lesz! – bátorította beszédpartnere.

A ribizlibokor a málnabokorral cseverészett, a kajsziarackfa az őszibarackfával. Az öreg diófa örömmel idézte fel magában a pillanatot, amikor lombkoronájával megnyerte a nyári árnyékoló versenyt. Most azonban ő is a rügyfakasztással volt elfoglalva.

Terebélyes felhő úszott el a kert felett. Egy pillanatra megállt, mert Tavaszi Szél megszólította. Arra kérte, hogy vigye el őt családostól a nem túl távoli fenyvesbe. Így is történt. Rendre felkapaszkodtak a felhőre, csak Szellőcske maradt a kertben, ugyanis elbáméskodott. Az éjszakát a ribizlibokor tövében töltötte. Másnap az anyukája nagy sebbel-lobbal utánajött, jól megdorgálta, majd elviharzottak.

A kerti fák sebei metszés után egy darabig még sajogtak, aztán a fák minden fájdalmukat elfelejtették. Boldogan bontogatták rügyeiket, majd virágozni kezdtek.

Mit gondoltok, ki lett a győztese a virágzó gyümölcsfák szépségversenyének? Megsúgom nektek. Az őszibarackfa. Nem csoda, hiszen a rózsafélék családjába tartozik!

BERTÓTI JOHANNA

TAVASZI TŐZIKE

A kertben csokornyitavaszi tőzike. A tavasztündérek (Bohókás Örsike, Bűbajos Orsika) kellőképp őrzik-e? Hipp-hopp lelegelné tudatlan őzike... Szüntelen figyelnek rá (meg a többire). Süt a nap, illat leng, füttyül egy zöldike.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ VILÁGSZÉPE TŐZIKE

Világszépe Tőzike
márciusi reggel
ruhát varrat magának,
amint a Nap felkel.

Fel is ölti magára,
piruettet játszik,
lábujjhegyen megpördül,
lába sose fázik.

Tüllszoknyája hófehér,
bársony minden szirma,
ő a legszebb, s nem csak ő,
ezt mindenki tudja.

Testvére, a hóvirág,
irigykedve nézi.
– Ki varrta a ruhádat? –
egyre csak azt kérdi.

– Talán a Hold? Vagy a Nap? –
találgat a kérdő.
Tőzike csak mosolyog:
– Március varrónő.

TÓTH ÁGNES NŐNAPI GONDOLATOK

A március nyolcadikát
számon tartja minden nő.
Lehet idős, fiatal vagy
éppen most cseperedő.

Ha egy férfi vagy fiú
virágot nyújt nekik át,
úgy érzik, e kedvességtől
szebben virul a világ.

MOLDOVÁN MÁRIA rajza

MIT KÍVÁN A NEGYEDIK OSZTÁLY?

Talpra, magyar, hí a haza! – recseget mély hangján nagyapa. Boti álmosan nézett szét. Épp, hogy kinyitotta a szemét, egyből tudta, milyen nap van ma.

Nagyapa minden évben így kezdte az idézgetősdit. Mama és papa minden márciusban egy teljes napig petőfiül beszél egymással, ha lehet, velünk, unokákkal is. Bíborka leugrott közös emeletes ágyuk fenti matracáról.

– „Itt az idő, most vagy soha!” – rikoltotta, s mint egy felbőszült honleány, futott fogat mosni. Mama bedugta a fejét a gyerekszoba ajtaján:

– „Befordultam a konyhára!” ... Gyerünk reggelizni! Vár a Pilvax kávéház!

Megették a müzlit és futottak öltözni.

– „Hogyha már nem szeretsz, az isten áldjon meg, de ha még szeretsz, úgy ezerszer áldjon meg!” – kacsintott mamára nagyapa, míg a cipőjét húzta az előszobában. Mama pusztit nyomott papa arcára, és nevetve válaszolt:

– Ezerszer, Sanyikám, ezerszer! „Ha látsz tört virágot útközépre vetve, hervadó szeretőd jusson majd eszedbe!”

– „Ha látsz száraz kórót útközépre vetve, bujdosó szeretőd jusson majd eszedbe” – kuncogott nagyapa.

– De hát a szerelmes férjed nem is Sanyika! – kacagott Bíborka, aztán kiléptek a házból és biciklire ültek.

– Nem lenne jobb egy négyökrös szekér a vén fejednek? – kiáltott utánuk mama a garázsajtó felé mutatva.

– „A magyar lóra teremt, magyarnak teremt az isten lovat, nyerget” – felelt kedves párja. – Gyí, két lovam, gyí, két unokám, induljon az a három drótszámár. Isten véled, kedves lluskám!

– „Nem verték belém tanítók bottal a költészetet, iskolai szabályoknak lelkem sosem engedett” – dörmögte maga elé nagyapa, amikor

a sulihoz értek. – Azért ti jók legyetek, és délután meséljétek el majd mindent, rendben?

Amíg a bicikliket kötötték, Bibi azt kérdezte:

– Boti, emlékszel, mit meséltem tavaly tizenötödike után a Helikonosokkal? Akkor nálunk tartottak nyílt órát, ma hozzátok jönnek!

– Dereng valami. Azt mondtad, ez egy kolozsvári irodalmi lap, annak a szerkesztője, írója. Törvénykönyvet vagy mit írtatok?

– Érdekes lesz! Jófejek ezek. Fiatalok és kedvesek, jó dolgokat mesélnek. Játszani is fogtok. Meg kellett írunk tavaly a saját 12 pontunkat. Bizti, hogy ti is megírjátok idén, az lesz a legklasszabb! Lesz, mit mesélni vacsinál nagypapáéknak!

– Szia, Bibi. Remélem, így lesz. Órák után tali a bicajoknál.

Suli után a gyerekeket díszvacsorával várta a mama, a szülei is otthon voltak már, mire hazatekertek a suliból nagypapával.

– „Egész úton hazafelé azon gondolkodám” – szavalt Boti, míg lehámozta a bicikliszakot – „hogyan fogom szólítani rég nem látott anyám.”

– „Fiacskám, lelkem drága napja, napomnak fénye” – mondta anya mosolyogva.

Leültek az ebédlőben, mama merte a levest.

– Halljuk, Boti, milyen 12 pontot írtatok? – kérdezte Bíborka. – Hasonlít ahhoz, amit a mi osztályunk csinált?

– Erre én is kíváncsi vagyok! – mondta apa. Boti pedig felolvasta:

12 pont, avagy Mit kíván a negyedik osztály? Béke, szabadság, egyetértés!

1. Kívánjuk a kétévenkénti országos tesztek eltörlését! Elég a szokásos felmérő. Nem kell országos stresszelés!

2. Minden osztályból képviselőt a sulitánácsba. A miénkből is!

3. Meleg ebédet mindenkinek! Le a fűrészporízú, fullasztó kiflivel, táskában szétloccsanó tejesdobozzal, nylonzacskóba csomagolt almával! Ebédszünetet, ebédet mindenkinek!

4. A diri támogassa a kosárlabda-csapatunkat! A szülők is segíthetnek!

5. Menjünk minden héten úszni!

6. Klubot, ahol szünetben zenét hallgatunk vagy lazítunk! Ne kelljen nagyszünetben mindig az udvaron ülni! Jelige: Pilvax.

7. Újítsák fel a sulitudvart! Javítsuk meg, tegyük kényelmessé, otthonossá! Vegyünk új tolasütőket, tollaslabdákat!

8. Mindenki jó valamiben! Tartsunk fordított napokat! Legyenek olyan órák, amit diákok tartanak arról, ami érdekli őket! Ilyenkor ne legyen jegyosztás, ellenőrzés. Tegyük izgalmassá mások számára is azt, ami bennünket érdekel!

9. Egy közösséghez tartozunk. Hallgassuk meg mindenki véleményét, házi feladatát, hozzászólását. Ne nevéssük ki egymást, ne szóljunk közbe, ne kritizáljunk bántóan. Legyünk elfogadóak és türelmesek! Senki sem tökéletes! Okos ember a más hibáiból is tanul, nemcsak a sajátjából. Hadd tévedjünk anélkül, hogy kinevessenek. Adjunk esélyt a szabad megnyilatkozásra. Jelige: Szólásszabadság!

10. A kritika pozitívan is megfogalmazható. Ha más a véleményed, akkor se kiabáld, ne vágd a másik fejébe. Ha nem tudsz segíteni, legalább ne árts! Jelige: Fő a józan ész.

11. Hosszabb vakációt! Jelige: Szabadság.

12. Több kirándulást! A sulit vagy a tanügyminisztérium költségén. Jelige: Hazám, hazám, te mindenem.

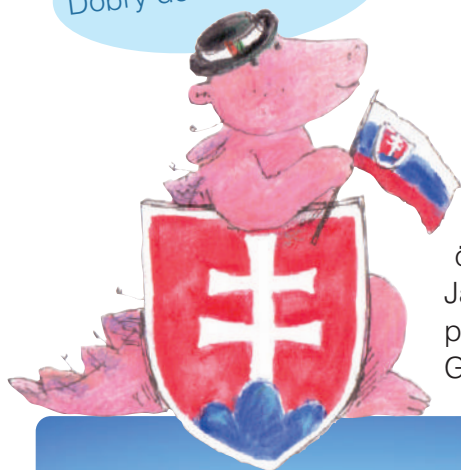
Egyenlőség, szabadság, testvériség!

OROSZ ANNABELLA rajza

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

SZLOVÁKIA

Ahoj! = Szia!
Dobry deň! = Jó napot!

A Csehországgal, Ausztriával, Ukrajnával, Lengyelországgal és Magyarországgal határos Szlovákiába tartunk. Déli része, a Felvidék 1920 előtt Magyarországhoz tartozott. Szlovákia 32 éve, Csehszlovákia 1993-as felbomlása óta önálló. A Kremnické Ban-on, a körmöci Jánoshegyen van Európa földrajzi középontja. Az ország legmagasabb pontja a Gerlachovský štít (2655 m). Népszerű a 2634 méteres Lomnici-csúcs.

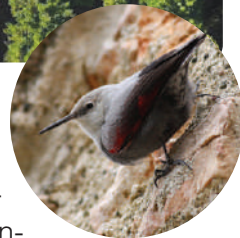

Ide felvonóval érkezünk és szirti sas után nézünk.

res csúszdán ereszkedünk le a Dunajec folyó völgyébe. A gleccsertúrán a felnőttek hágóvassal, létrán és láncon kapaszkodnak a Szlovák Paradicsom szűk szurdokai-ban, vízesések között.

A szlovák címeren a Tátra, a Mátra, a Fráta csúcsai magaslanak a Dunát jelképező kék színben: a szlovákok ősei is e folyam mentén telepedtek le. Ma nyolc régióban élnek, a hadi- és vegyiparban jelesek, bányászattal, cement- és autógyártással foglalkoznak. Legértékesebb természeti kincsük az erdő. A Pieniny Nemzeti Park ősfái között a 24 méter magasan húzódó lombkoronasétányon járunk. Az út végén 67 méte-

A kijelölt, csendes övezetekben csak figyelünk. Hátha az itt élő 11 000 növény és 28 800 állatfaj közül mormotát, havasi pockot, cickányt, cinegét, baglyot, hajnalmadárt, netán északi levelészt, havasi gyopárt vagy magcsákot látunk. Betérünk a világ legnagyobb jégbarlangjába, a Dobsinai-barlangba. A kis szlovák tengernek nevezett bellegyszencsei termálfüves medencékben vagy Pöstyén híres fürdőjében melegedünk.

Rozsnyó bányászati múzeumában, a Farkasdi skanzenben, a radványi vásárban, a jókai, dunatókési vízimalmoknál ismerkedünk a szlovákok hétköznapjaival. Nagyszombat, Bártfa, Selmecebánya, Lőcse, Késmárk, Kassa hangulatos főtere a múltra emlékeztet. A Csorba-tavon vagy az Árva folyón evezünk tovább. Árva váráról Nyitra, Fülek, Ólubló, Szepes vára és a sokat filmezett Bajmóc várkastélya jut eszünkbe, melynek 365 ablaka az év napjait jelképezi.

A főváros, Pozsony 250 évig a Magyar Királyság fővárosa volt. Külvárosában tömbházak, gyárkémények integetnek. Vára 47 méter magas Koronatornyában őrizték a magyar koronázási ékszereket. Ma történelmi múzeum. Szép kilátást kínál a Dunára, és a régi zsidó negyed helyén 1972-ben épült UFO-hídra. A Szent Márton-dómban 1563 és 1830 között 11 magyar királyt és 8 királynőt koronáztak meg. A 85 méter magas tornyon a magyar királyi korona 150 kilós aranyozott mása ül. A belvárosba 274 macskakőbe épített korona-szimbólummal koronázási útvonal visz. A régi városháza, a prímási palota, az Erzsébet királynénak, Sissinek szánt cifra Kék templom, a középkori bástyán átvezető Mihály-kapu, a félbemaradt metró kész végállomása és a látogatható háborús bunkerek mind utunkba kerülnek. A gyermekeknek szánt Bibiana Központba, a nemzetközi gyermekkönyv-illusztrációs biennálé helyszínére térünk be. Kacsintunk Kandinak, a csatornából leső köztéri szobornak és pozsonyi kiflit keresünk, mákosat! Az állatkertbe, a patika- és a közlekedési múzeumba is benézünk. Magyarul nehezen boldogulunk, mert 100 év alatt az egykor magyar, német, szlovák nyelvű főváros egynyelvűvé vált.

Pozsony = Pressburg = Bratislava

Leggyakoribb vezetéknev a Horváth, női párja a Horváthová. De sok a Kováč és Kováčová, Varga és Vargová, Tóth és Tóthová.

A szláv eredetű szlovák nyelv a cseh mellett alakult, ez az egyház és oktatás nyelve volt. A szlovákok értenek csehül, a csehek nehezen értik a szlovákokat. Csehországban és Magyarországon is élnek szlovákok, Bécsben és nálunk, Nagylak környékén is néhányan. Több mint 6 millióan beszélnek a lengyellel is rokon nyelvet. Az első szótagot hangsúlyozzák, kerülnek a két hosszú szótagot ugyanabban a szóban. Hím-, nő- és semleges nemet használnak. Három igeidőt jelölnek. Latin ábécével írnak. A 46 betű közül az *í, ĺ, ô, ř* szlovák találmány. Jó megjegyezni a *štvrf* (negyed) szót, mert összetett szavakban gyakori.

štvrtstoročie = negyed évszázad
štvrtstrana = negyed oldal
štvrtšršt' = negyed marék
 Nehezen ejthető szavaik:
hmla = köd
zmrzlina = fagyalt

Sok az egy szótagú, mássalhangzós felszólítás!
plň = töltés
prd' = szellents
strč = tegyél
prš = ess

Čodedina, torečiná = Ahány falu, annyi beszéd.

Ennyi szellemi táplálék után savanyú becsinált levest és aludttej-es juhtúros galuskát, *bryndzové halušky*t ebédelünk. Nem nevezünk be a *tureckái bryndza*-fogyasztási világbajnokságra, hanem bikaálarcot öltünk, farsangi „nagybögőt temetünk”, és tavaszt hívogatunk. A húsvéti lányvesszőzésig nem maradunk, *kraslicat*, hímes tojást sem kapunk. Jobb anyukáról, boszokról, mélytengeri történetekről olvasunk, népmesékkal és kortárs írókkal, illusztrátorokkal ismerkedünk. Körtáncot járunk, ahogy Koloratúra kiállításunk is a *Körtánc* című kötet rajzaival együtt vándorol külföldön és itthon.

Összeállította: BERKI TÍMEA

Van egy miniverzum Szlovákiában, ahol minden gyermek az lehet, amit megálmodott. Írjátok meg nekünk, hogyan lehetséges ez, hol van ez a hely?

CARLO COLLODI

PINOKKIÓ

7. rész

Rajzolta: MÁRTON ÉVA
Rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

Dzsepettót és Pinokkiót kitűszentette magából a Cet. Úsztak, úsztak, míg nem kivergődtek a szárazra. A parton egy kunyhót pillantottak meg. Pinokkió betámogatta és odabent ágyba fektette Dzsepettót. Azután ennivalóért indult.

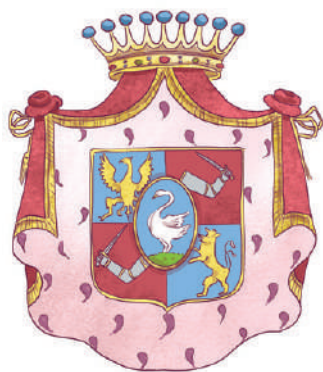

Az erdei ösvényen két viharvert alakkal találkozott. Kandúr és Róka volt az, időközben egyik valóban megvakult, másik valóban lesántult. Pinokkió egy fa mögé bújva megvárta, amíg elbicegnek mellette. Továbbment, egy kertész udvarára ért. Tejet kért tőle Dzsepettónak.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK AZ ERDŐSZENTGYÖRGYI RHÉDEY-KASTÉLY

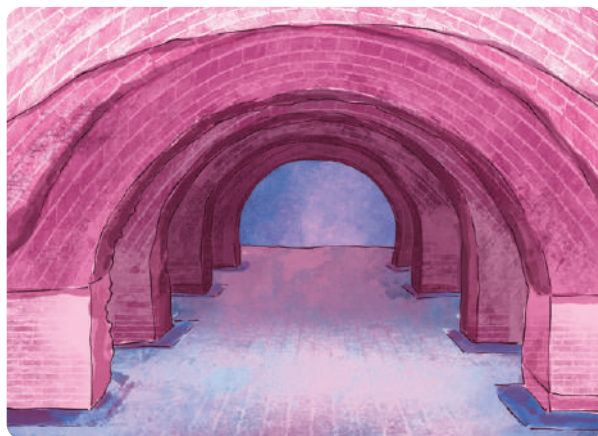
A Rhédey család különös története a messzi XIV. században kezdődik. A Rhédeyek Aba Sámuel királytól származtatják magukat, fejedelmet adtak Erdélynek és az angol királyi családdal is rokonságban állnak.

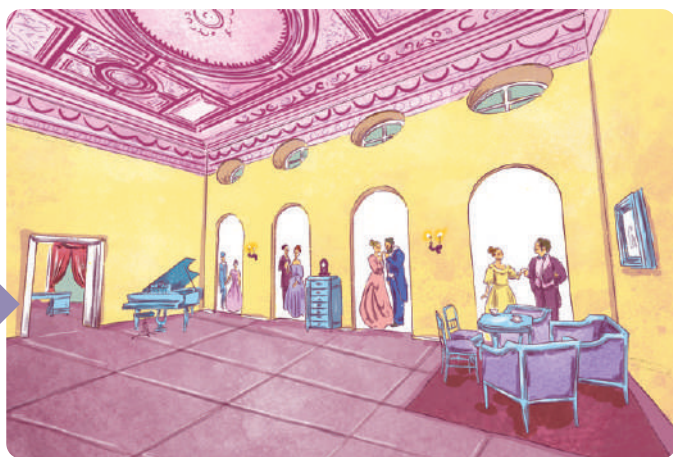
1466-ban Mátyás királytól kapnak nemesi címerlevelet. Előnevük kishédei. Címerállatuk a hajlott nyakú, hófehér hattyú. Mária Terézia császárnőtől 1744-ben kapnak grófi címet.

Magyarországon Zsákán áll kastélyuk, melyet a váradi várkapitány, II. Rhédey Ferenc Zilah városával együtt kap ajándékba Bethlen Gábor fejedelemtől 1617 májusában. A fejedelem udvarában nevelkedett Rhédey János főkirálybíró lesz az erdélyi ág megalapítója. Homoródszentpáli Kornis Margitot veszi el feleségül, és hozományul kapja a szentpáli és az erdőszentgyörgyi birtokot. Itt omladozó, várszerű építmény áll, melyet Rhédey László barokk kastéllyá alakított. Marosvásárhelyi mesterekkel épített emeletes kastélyt a régi boltozatos pince fölé.

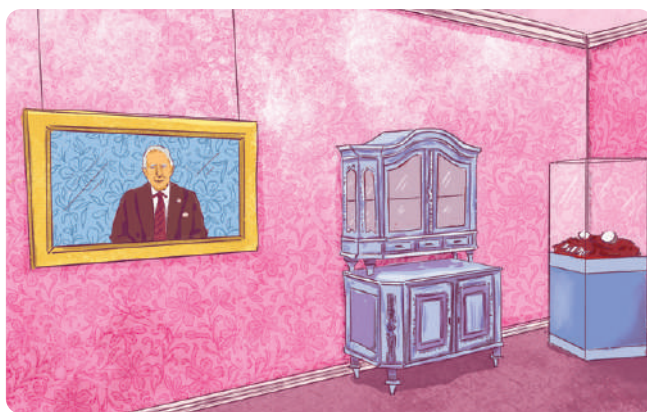
A földszint termei boltívesek. Az emeleten tizenhárom kisebb-nagyobb lakószoba veszi körül U alakban a tágas hallba vezető díslépcsőt. A fehérre meszelt hall és bálterem mennyezetét barokk mintás freskók díszítik, az ablakokon beáradó fényt az ovális, világító nyílások erősítik. A bejárat fölötti erkélyt kőelemek, a másik oldalon fekvőt pedig dór oszlopok tartják, innen lehetett rálátni a pompás kertre, amelyet fénykorában gyepes liget, szökőkút is díszített.

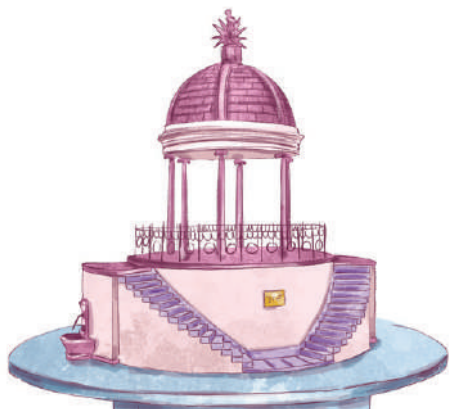
A Rhédey család a Wesselényiekkel és Bánffyakkal is rokonságba kerül az idők során. Kolozsvárt a főtér sarkán örökölnék palotát, melynek „szálájában” 1792-ben tartja első előadását az erdélyi színjátszó társaság. Ez lesz a téli szállásuk, az erdőszentgyörgyi kastély pedig a nyári rezidencia. Itt születik 1812-ben a család számunkra legismertebb tagja, Rhédey Claudia Zsuzsánna grófkisasszony, aki a most uralkodó III. Károly angol király szépanyja. Claudiát a kastély melletti református templomban keresztelik, ott konfirmál, és a templom alatti kriptában nyugszik.

Károly király üzenete is a kiállítás része.

1885-ig a kastély a Rhédeyek tulajdona, akiktől a szászrégeni kereskedő, Schuller Rudolf vásárolja meg a birtokkal együtt, majd mindent elad a román államnak. 1961 és 2009 között iskola működik az épületben.

Felújítják, ma már látogatható műemlék. Itt nyílik meg 2019-ben a *Mysteria Residentiae Rhédey*, vagyis a *Rhédey-rezidencia titkai* című izgalmas kiállítás. Az emeleti termekben a grófi családdal ismerkedünk, megtekinthetjük a családi könyvtárban őrzött nyelvemlékünk, a Koncz-kódex másolatát, vagy Rhédey Claudia naplóját. Vetített képek idézik az egykori bálterem hangulatát, aranyozott képkeretből szól hozzánk Rhédey Claudia és férje, akik szerelmükről mesélnek. Ezért is látjuk egy íróasztalon vörös selyembe burkolva a grófnő szívének hasonmását, mert azt a férje haláláig magával hordozta, és az ő koporsójába helyezték örök nyugalomra.

A falu szülöttjét, az ezermester Bodor Pétert is bemutatja a kiállítás. Leghíresebb munkája a több mint kétszáz évvel ezelőtt készült marosvásárhelyi zenélő kút. Néhány teremben a híres erdélyi képzőművész, Gy. Szabó Béla munkái láthatók. A bözödújfalusi emlékszoba pedig erre a falura emlékeztet, amely a romániai falurombolás jelképe lett, mióta 1988-ban víz alá süllyesztették, hogy víztározót létesítsenek.

A Kis-Küküllő mente legszínvonalasabb kiállításai, az egyre szépülő kastély és kertje benneteket is vár, keressétek fel, ha arra jártok! A nyitvatartásról itt tájékozódhattok:

Az angol királyi család is számon tartja a Rhédey-rokonságot. Írjátok meg, miként lettek rokonok, és hogy mi emlékeztet Erdőszentgyörgyön erre! Ha szorgalmasan válaszoltok a rovat kérdéseire, év végén könyvjutalomban részesültök.

Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL ÉBRED A TERMÉSZET

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi kalendáriumokban március kikelet vagy böjtmás hava.

A latin „Martius”-ból, a római hadisten nevéből származik (Mars hava). A római naptárban március az év első hónapja volt, a tavasz kezdetével együtt járó természeti ébredést, új ciklust jelképezte. Mars a mezőgazdaság védelmezője is volt. A böjtmás hava elnevezés arra utal, hogy március a böjt második hónapja. Az emberek ilyenkor lelki megtisztulásra is törekedtek.

A természet újjászületésének évszakában hosszabbodnak a nappalok, enyhül az időjárás. A hó alól virágok bújnak, rügyek pattannak. A madarak fészekrakáshoz készülődnek, éneküktől, csivitelésüktől hangos a természet.

A márciusi időjárásból a következő hónap időjárását jósolták: „Ha böjtmás hava száraz, Szent György hava nedves”: a csapadék nélküli március esős áprilist jelzett. A néphit szerint amennyi köd van márciusban, annyi zápor lesz az év során. Amilyen időjárás uralkodik március 9-én, Franciska napján, olyan lesz azután egész márciusban.

Március 12-én a Gergely-járással emlékeztek I. Gergely pápára, a gregorián éneklés megteremtőjére. A szokás eredete a XVI. századra nyúlik vissza, amikor a diákok maguk és tanítóik számára adományokat gyűjtöttek. Ezen a napon a gyerekek vidám jelmezes felvonulással, köszöntők éneklésével és színpadi játékokkal emlékeztek Gergely pápára, bemutatták az iskolai életet, az új tanulókat iskolába hívták, kosarukba adományokat gyűjtöttek. A Gergely-járásban szereplők a katonai toborzás mintájára különféle katonai rangokat viseltek, és Szent Gergely vitézeinek nevezték magukat. A Gergely-járás szövege így szól:

Szent Gergely doktornak,
Híres tanítónknak neve napján,
Régi szokás szerint,
Menjünk Isten szerint iskolába.

Adjatok szalonnát,
Omne dignum reverendum laude,
Hadd csináljunk rántottát,
Totus capus demiserum forume domine stb.

Gergely napjához időjárás- és termésjóslás is kapcsolódott. „Megrázza még szakállát Gergely” – mondták akkor, ha ezen a napon hó hullt. Sok helyen alkalmasnak tartották e napot a búza, rozs, hüvelyesek és a palántának való mag földbe tételére.

Március 18–19–21-e, Sándor-József-Benedek napja a néphit szerint véget vet a télnek, ekkor kezdődik a tavasz. Benedek napja a tavaszi napéjegyenlőség napja. Ekkor a Nap pontosan az Egyenlítő felett delel, a nappal és az éjszaka egyforma hosszúak. A megújulás, az egyensúly és az újrakezdés időszakának is tartják.

Március 25-e Gyümölcsoltó Boldogasszony napja, Jézus fogantatásának ünnepe. Ettől a naptól pontosan kilenc hónap van karácsonyig. Egyike az év legjelentősebb Mária-ünnepeinek. E nap alkalmas a fák oltására, szemzésére. Gyimesben úgy hitték, ha ezen a napon rossz idő van, akkor rossz tavasz várható.

NEKEM NYOLC! VAGY KILENC?

Ebben a szómesében nem két legyet, hanem két számot ütünk egy csapásra.

A **nyolcas** írásképe: **8** – hurokba szaladó végtelen vonal, mely fekvő magát a végtelent ∞ , álló állapotban a nyolcast, az elért cél nyugalmát jelenti. Hangzása lágy (ny, l), oldott, boldog (o), és ugyanakkor célratoró (c).

A **nekem nyolc** (nekem mindegy) szólás nyugalmat vagy egykedvőséget sugall, a **náluk is több hét nyolcnál** pedig arra utal, hogy valami nincs rendben náluk, talán csalnak. A **gombóc be, nyolc!** tréfás, rimes biztatás az evésre.

A nyolcas írásjelére utalnak az alábbi szókapcsolatok: **nyolcasokat ír le a jégen** (korsolyázás közben) és **nyolcas van a kerékben** (elferdült a kerék).

A **kilenc 9** – hangzása és írásképe is a **kilincset** idézi: a billenő, leforduló kilincs ajtót nyit a befejezett, kerek tízes felé. Kötött felső része a nyolcas nyugalmát őrzi, kiszabaduló alsó szára ívelő szándék a továbblépésre.

A pazarló, rosszul gazdálkodó családra azt mondják: **az baj, ha kilenc tehén van, s még-sincs vaj**. Ha kevés jut valamiből, így panaszkodnak: **kevés kilenc medvefinak egy vadkör-**

Nyelvünk ízei gazdagon kiforrtak.
A magyar szóból finom műszer lett.
Nyelvünk ősi és modern,
erdei, mezei és városi, ázsiai és európai.
(József Attila)

te, vagy annyit ér, mint kilenc gémnek egy keszeg. Aki vagy ami kiváló, annak **kilenc vármegyében nincs párja.** Ha a családnak elege van a vendégből, így tessékellik ki: **kilenc óra, tízre jár, ki hamar jött, mehet már.**

A Duka János által gyűjtött vargyasi történet akkor játszódik, amikor még sarlóval aratták a gabonát. Humorát csak az érti, aki tudja, hogy egy kalangya gabona 26 kévéből áll, és egy jó arató naponta 5-6 kalangyát, tehát 130-156 kévét is le tudott aratni.

Az aratásból hazatérő leányt kérdezi az udvarlója:

– Hány kalangyát arattál ma, Julis?

Mire a lány büszkén vágja ki:

– **Kilenc kéve hány kalangya?** Mert én ma kilenc kévét arattam!

Kilencet 130 helyett... Hát bizony nem égett a keze alatt a munka, s ráadásul butuska is lehetett az a lány.

A középkorban éjszakánként őr járta a falu utcáit, és kántálva figyelmeztette a lakókat:

Kilencet ütött az óra, ki-ki vigyázzon házára.
*Tűz ne legyen kárunkra,
mitől mentsen Egek Ura.*

SZÓLJ, SZÁM!

1. Magyarázzátok meg röviden, mit jelent a **nyolcas** az alábbi mondatokban: **Merre megy a nyolcas busz? A nyolcas vonattal érkezem. A nyolcas lesen volt, kiállították. Nyolcasnál többet nem érdemelsz. Nyolcasával álljatok sorba.**

2. **Békés malacok egy ólban kilencen is elférnek.** Mit jelent a közmondás? Van egy ismertebb, amelyiknek hasonló a jelentése. Melyik az?

3. Melyik közmondást rajzoltuk le? Mit jelent? **Megbánta, mint a kutya, amelyik...**

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

E havi díjazottaink: a marosvásárhelyi

G. Coşbuc Iskola III. D osztálya;

a gyulaakuti III. osztály.

A megfjtéseket honlapunkon közöljük:

www.napsugar.ro/category/megfjtések

SZÓ- MÓKA

– Melyik a legroszszabb gyógyszer?
– A kilenc. Mert az fordítva hat.

– Jean, kérem az esernyőmet. Átme-
gyek Xavér grófhoz.

– Ilyen viharban,
uram?

– Igen, mert azt
mondta, menjek, ami-
kor jól esik.

◆ ILYEN A SPORT KÉT KERÉKEN

MÜLLER KATI rovata

Több mint 200 éve egyensúlyozunk két keréken! Karl von Drais báró 1817-ben találta fel a magyarul vesszőparipának csúfolt első kétkerekűt. Használója a földet taposva futhatott a két kerék közé függesztett nyeregben ülve. A futógép vagy velocipéd idővel pedált, csapágyakat, fogaskoszorúkat, féket, teleszkópot, felfújható gumikereket kapott. Bicikli képeiben betört a sport világába, az olimpiáig elgurult.

Szerkezetétől, vázának kialakításától és kerekei nagyságától függően a kerékpár többféle módon használható. E változatos funkciókat tükrözik az olimpián szereplő kerékpár versenyszámok.

Az **országúti kerékpár** váza karcsú, szarvba görbülő fogantyúja az üléssel egyvonalban van, a hozzá nem értők azonnal eldőlnek vele! Nem úgy a versenyzők, akik 40-45 km/h átlagsebességgel suhannak a 150-250 km hosszú, többnyire sík, ritkán dombokkal tarkított távon. Nem csak az olimpián, több európai ország háromhetes körversenyén is drukkolhatunk nekik. A Tour de France vagy a Giro d'Italia versenyzői szép helyeken tekernek, a futamot ezért is érdemes nézni.

A **hegyi kerékpározás** lényege a természetes környezet és a változatos terep. A hegyen, köves ösvényen, erdei úton, sziklás terepen, gyökeres talajon helyt álló kerékpár váza masszív, gumiabroncsa széles, recézett és tapad, mint egy terepcipő talpa. Az olimpián dimbes-dombos, kanyargós, sziklás pályán több kört futva mérik össze ügyességüket a versenyzők.

A boszorkányos **BMX** nem fejre állni és nyakunkat kitörni való, úgyhogy ezzel a kezdők Gyuri példáját követve csak védőfelszerelésben villoghatnak a skate parkok trükköket, ugrásokat, szaltókat is lehetővé tevő pályáin. Az olimpián gyorsasági és akrobatikus próbákban mérik össze erejüket a vakmerő résztvevők.

A **pálya-kerékpár** versenyzői speciális ovális pályán, velodromon róják köreiket váltó és fék nélküli, tányérkerékű járgányaikon, a 60 km/h sebességet is elérik. Erejüket sprint, váltó, üldözőverseny, egyórás időkorláton belüli táv próbákban mérik össze.

A legbiztonságosabb műfaj minden bizonnyal a szobabicikli. Ha csapatban, zenére, váltott ritmusban tekerünk, mint Sári, akkor azt már spinningnek hívják!

A HÓNAP KÉRDÉSE: Minek a rövidítése a BMX?

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

A Napsugár Öttusa Bajnokság körzeti és megyei szakaszain résztvevő csapatoknak vidám felkészülést, jó versenyt kívánunk!

A verseny próbáit és szabályait honlapunk hírei között találjátok meg:

<https://www.napsugar.ro/xiii-napsugar-ottusa-bajnoksag/>

MASZAT MŰVÉSZ MŰHELYÉBEN SZABADON, SZÉPEN

Az újságok, azaz a sajtó tartalmát a hatalom szereti korlátozni. Ám a polgárok szeretik, ha az újságban cenzúra nélkül, szabadon megjelenhet hír, vélemény. A márciusi ifjak szabadon nyomtatták ki a Nemzeti dalt és a Tizenkét pontot. Az akkor ólombetűkből kirakott oldal a katonák csatarendjére hasonlított.

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Válasszatok az 1848-as forradalommal kapcsolatos irodalmi szövegből egy részletet. A rajzlapot hajtogatva osszátok egyforma kockákra. Nyomatott betűkkel írjátok be az idézetet. Díszítétek a betűk hátterét. Dolgozhattok csoportban is, osszátok szét a betűket egymás között. Az elkészült munkát fényképezzétek le. Vágjátok darabokra a lapot, és a betűkből rakjatok ki új szavakat. Várjuk azokat is!

(Fosztó Emma, Vagyas Villő és Fekete Imola kolozsvári olvasóink munkái.)

Válogatás az eddig beérkezett munkákból: Csíkszereda, Szász Katalin tanítványai (1); Madaras István János, Kibéd (2); Sütő Hunor, Zabola (3); Elena Esteban-Álvarez, Nagyvárad (4); Péntek Előd, Gyergyószentmiklós (5); Domokos Hunor-Attila, Kibéd (6); Borka Katalin tanítványai, Marosvásárhely (7); Nyitrai-Tunyogi Zsófia, Dánia (8); Péter Kevend, Csíkszereda (9).

NYERTESEINK:
a csíkszentdomokosi II. A
osztály; a gyergyószentmiklói
Vaskertes Iskola II. A osztálya.

Összeállította: BAK SÁRA

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

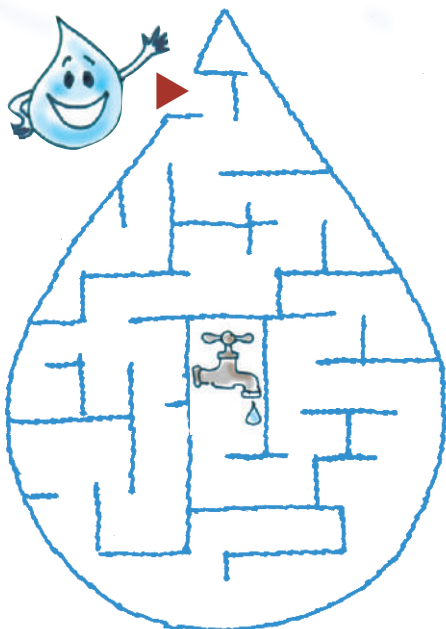
TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon találod.

1 Húzd át azokat a dolgokat, amelyek nem tartoznak egy 1848-as huszár felszereléséhez. A megmaradtak betűiből egy korabeli ruhadarab nevét olvashatod ki.

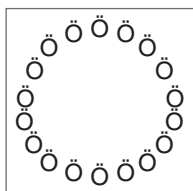
2 Március 22 a Víz Világnapja. Vezesd a friss vízcseppet a csaphoz!

3 A **kolozsvári** Báthory István Líceum II. D osztálya, **Szováti Erika** tanítványai saját készítésű betűrejtvényekkel próbálkoztak. Ezekből válogattunk:

BBBBB
ÁÁÁÁÁ

kételtűek

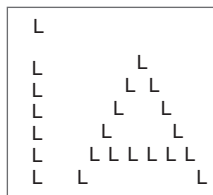

állat

LM

fűtő szerkezet

szín

Z
P

fizető-
eszköz

Ő
I

légköri
jelenség

N

lánynev

— ZÓ

tanszer

NEVESS VELEM!

– Mondd csupa i betűvel, hogy kerékpár!

– Kirikpir?

– Bicikli!

– Nézd azt a fecskét!

Szalmaszálát visz a csőrében. Mit gondolsz, minek neki szalmaszál?

– Málnaszörpöt szeretne inni!

– Be fogok kerülni a rekordok könyvébe.

Kaptam egy kirakós játékot, amin azt írta, hogy 2-től 6 évig, de én egy fél év alatt kiraktam!

Az undok kismalac bemegy a boltba:

– Kérek egy türelemjátékot. De gyorsan!

Az undok kismalac bemegy a borbélyhoz.

– Hogyan nyírjam meg?
– Szó nélkül!

Az undok kismalac kifogja az aranyhalat, mire az megszólal:

– Teljesítem egy kívánságodat!

– Ne legyen benned szálka!

A sakkfeladványok megfejtései:

1. Fischer amerikai, Karpov orosz, többszörös világbajnok, sakk Oscar-díjas nagymester;

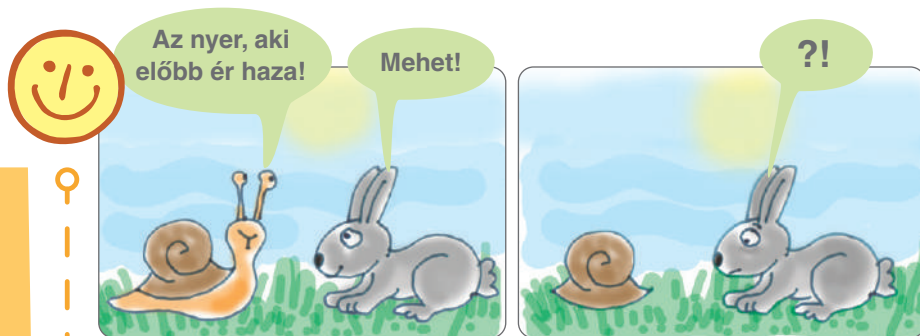
4. a) hó, b) fal, c) tűz, d) bástya, e) szán.

Névnapodra mit vegyek?
 Vegyek húzós egeret?
 Vonatot és síneket?
 Kék építő-köveket?

Nem, már tudom, mit vegyek:
 Néked .....
 .....,
 rajta csokros felleget.

Megrendelem jóelőre
 a virágot a mezőre,
 tél után a lomb-nyílást,
 betegsége gyógyulást.

És ha meglesz egy napon:
 bedobom az ablakon.

REJTVÉNY- PÁLYÁZAT

Nemes Nagy Ágnes versének hiányzó két sora a rejtvény megfejtése.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
T				S		T			E
	7				8	9			
10				11					
12			13						E
14		15			16		17		
		18		19			20		
Z									
21	22					23			
24					25				
				K					T
É									

VAJNÁR ILONA rejtvénye

VÍZSZINTES

1. A megfejtés első része

7. Ülőhely a parkban
8. Bibliai hegy (SION)
10. Kedveskedő, hízelgő beszéd
11. Nem hosszú
12. Indíték
13. Az elején kigereblyél!
14. Gyerekgondozó néni
16. Karol
18. Étkezés délben
20. Majtényi Erik monogramja
21. Más helyre pakol
23. Kecskeszéd!
24. Tündérszélek!
25. Vágóeszköz

FÜGGŐLEGES

2. Anyóka párja
3. Nem lát
4. Juttat
5. Csíkszereda településrésze (ZSÖGÖD)
6. Francia király (ROI)
9. Görbe pályán halad

10. A megfejtés második része

11. Karika közepe!
13. Humoros előadás (KABARÉ)
15. Testrész, melyen övet, szíjat viselünk
17. Női név

19. Ééééé!
22. Tüskecsúcs!
23. ... kell, nem elég
25. Kovács Eszter monogramja

E havi nyertesek: Szilágyi Hanna-Szófia, Szilágyicseh;
 a csíkszeredai Petőfi Sándor Iskola III. C; a sepsiszentgyörgyi Mikes
 Kelemen Líceum II. C osztálya; a tordai IV.; a zetelaki III. B osztály.

HAVONTA
 ÉS ÉV VÉGÉN
 DÍJAKAT
 SORSOLUNK KI!

KÓSZABÓSZÁ

postát bont

A papírhóemberek időjárástól függetlenül mindig vidámak, akárcsak **sarmasági** alkotók, **Kupás Mónika** tanító néni tanítványai.

Anyá, aludjunk, még tél van... A **brassói** 15-ös iskolában, **Szász Edit** osztályában erre a témára készültek a rajzok. (Azóta már ott is kitavaszkodott...)

Elmúlt a tél, a hosszú tél,
tavasz van, örvendjete!
Nyílik a hóvirág és az ibolya,
nyílik dombon, erdőn, mezőn,
s úgy illatozik,
mint száz orgona!
Muntyán Gréta,
Sepsiszentgyörgy

Mit jelent nekem, hogy magyar vagyok? – tették fel a kérdést **Mag Ottília** tanítványai **Lövétén**. A válaszokból szemelgettünk:

Erdélyi magyar vagyok. Ez azt jelenti, hogy az anyanyelvem a magyar, ezt tanultam anyukámtól. Magyarul gondolkodom és énekelek. Minden vidéknek megvan a maga tájszólása, ezáltal nagyon színes, ízes a magyar beszéd. Tetszenek a magyar nóták is, amiket apukám hallgat. Gyönyörű szép népmeséink vannak, és népdalaink. Szeretek magyar verseket tanulni és meséket olvasni. Szeretem, amikor az iskolában megünnepeljük a Magyar Kultúra Napját január 22-én,

a Magyar Népmese Napját szeptember 30-án. A népviselet is tetszik nekem, és örülök, amikor viselhetem a lövétei székelyruhát. Büszke vagyok őseimre. Elsősorban Szent István királyra, aki megtestesítette a kereszténységet a magyar nép között. Büszkéek lehetünk a híres magyar emberekre. Például: Rubik Ernő, Bartók Béla, Bíró László, Puskás Ferenc.

Büszke vagyok arra, hogy magyarnak születtem! Piros, fehér, zöld, drága magyar föld!

Világutazó róka. **Bárdos Réka** tanítványainak földrajz óráit a **kolozsvári** János Zsigmond Unitárius Kollégiumban Pinokkió-mesénk rókája tette izgalmasabbá.

László Helga Nóra és **Tolán-Barabási Nóra** marosvásárhelyi olvasóink *Csillagösvény* nevű barátságuk 5. évfordulójára írtak verset:

Ahogy mentem, mendegéltem,
Három csillagot találtam,
Aki folyton kérdezzették:
Tudom-e, hogy milyen nap van?

Elmondták, hogy ünnep van ma,
Bulit tart a csillag-csapat,
Hívtak, tartsak velük oda,
Négyen folytattuk az utat.

Megérkeztünk kézen fogva,
Ragyogott az út s a sövény,
Megtudtam, hogy születésnap:
Ötéves a Csillagösvény!

Az én barátnőm bátor,
Nem fél ő az igazságtól.
Lelkes, mindig becsületes,
Igazságos, nagyon kedves.

Északi fény közelsége,
Barátomnak kötődése.
Ezer csillag fényessége,
Barátom jó egészsége.

Ez mind nagyon fontos nekem,
Mindig igazán boldog legyen!
Ezt kívánom ma és máskor,
Bárhol legyen, legyen bátor!

▲▲▲
Kedvenc állatom a ló
Boros Noelia,
Zilah

▲▲▲
Az Ördög-árok legendája
Püsök Benet Márk,
Zilah

*Szeretettel küldjük
a csíkszentdomokosi
Márton Áron Iskola
II. B osztályos
tanulóinak
munkáit-madárkáit.*
Kedves Annamária,
tanítónő

▲▲▲
A **marosvásárhelyi**
Református Kollégiumban,
Géczi Melinda Erzsébet
osztályában készültek az
izgalmas minták.

Csirkeországban volt egyszer egy Pityu nevű csirke, aki giliszta szeretett volna lenni. Milyen jó nekik, csúsznak, másznak, Kacsaklubba járnak! Pityu még aznap este elindult, mert azt olvasta, hogy a gilisztakirálynőnek névnapja van, amin a leghíresebb giliszták is részt vesznek. Útközben, nagy örömeire, találkozott eggyel.

– Mondd, te ki vagy? – kérdezte Pityu.

– Szerinted? – mondta ideges hangon a giliszta, aztán a nemlétező kezeivel megdörzsölte apró szeméit, és ijedten nézett vissza.

– Mit nézel te, giliszta?

– Hm, lehetnél illendőbb a királynő fiával.

– A királynő fia vagy? Akkor miért menekülsz? – kérdezte Pityu.

A giliszta felcsattant s futás! De tempója inkább sétának tűnt.

– Az én hátamon hamarabb futhatsz! – mondta Pityu.

A giliszta bólintott és úgy futottak, hogy porzott az út utánuk. Egy tisztáson leültek. Pityunak kopogott a szeme az éhségtől, és csalafintán a gilisztára nézett.

– Ha megkérdezhetem, mi a neved?

– Lajcsika – mondta a giliszta.

– És miért menekültél?

A giliszta elkezdte volna hosszú meséjét, de hamm! Volt, nincs.

– Kicsit porízú volt, de reggelire nem rossz – mondta Pityu.

A nyomukban érkező gilisztahadseregből elegendő élleme lett Csirkeországnak, így Pityut kinevezték csirkekirálynak. Azóta bőségben élnek, és már ő sem akar gilisztává változni.

○ **Szekeres Kincső,** Marosvásárhely

SAKKPALOTA

SAKKPALOTA
KÉPESSÉGFEJLESZTŐ PROGRAM

VII. Sakkjátszmák (3.)

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacs vay Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

1.

Alakítsd mondattá a betűhálóban rejtőző szavakat!

a3; c4; e3; f7; d8; b1; f6

második sor

f4; a5; g3; b6; b4; g1

h vonal

többszörös

a1; g8.; d4; g5; h1; b8; a2; c3; c5; c1; f8

világos nagy átló

7. sor - díjas nagymester.

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8	S	B	♙	H	♜	K	I	O	8
7	♙	A	♞	O	S	C	A	R	7
6	♜	P	K	♙	♞	R	♚	O	6
5	A	♙	N	K	♜	♙	Á	S	5
4	♙	O	I	L	♙	K	♙	Z	4
3	F	♙	J	♞	S	♜	R	♜	3
2	A	M	E	R	I	K	A	I	2
1	V	E	O	♙	♜	♞	V	G	1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8		♙							8
7						♙	♚		7
6									6
5					♞				5
4									4
3		♜	♞						3
2	♜								2
1			♙						1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

2.

Sötét lép. Adj te is világbajnoki mattot egy lépésben, ahogy tette azt Bobby Fischer 13 évesen! Írd le sakkírással!

3.

Adj mattot világgossal 1 lépésben úgy, mint Karpov, akiről kisbolygót neveztek el! Írd le sakkírással!

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8								♜	8
7						♚	♙		7
6				♙		♙			6
5						♙	♙		5
4			♙						4
3							♚		3
2									2
1									1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

4.

Egészítsd ki a mondatokat azonos alakú szavakkal! Használd a Sakkpalota életképet!

- Rárónak, hogy megálljon, csak annyit mondok: **C7**.
- Nincs ideje ebédelni, csak **D2** valamit.
- Melegen **E4** a Nap.
- A **A8** is ikerbáb.
- Bunyós Pityu nem **B3** senkit.

A feladatok megfejtését a 22. oldalon találod, kivéve a 2. és a 3. feladatét, azokat küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

26

BŐJT MÁ S HAVA

A Találd ki! feladatok megfejtései:

- Zeke. 2. Békák, pénz, felhő, ökör, napem, Nóra, lila, vonalzó.

Vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget.

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA SÁRGA, SÁRGA MINDEN!

Kedves házigazdánk, **UNIPAN HELGA** sokat sétált távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel felszerelve a szabad ég alatt. A látottakat művészi képeken örökítette meg. Itt olvasható mindaz, amit képeiről elárult nekem. Mert a természet a legjobb tanítómester!

A fák közt lopakodik már a tavasz, de a kedves, alig 8-9 centiméter hosszú mogyorós pele (1) áprilisig alszik száraz üregekben, a gyökerek között fűszálakból rakott gömbölyű fészkeben. Ha felébred, bokrok ágain készíti nyári fészket magának. Itt szüli kölykeit, itt húsul a nagy melegben. Fohászunk, hogy ne zavarja menyét, hermelin, macska, bagoly!

Öreg fák odvába fészkel a vonuló búbosbanka (2). Most egészen éber, nemrég érkezett Afrikából. Fején sugarasan felmereszthető tollbóbitát visel, ez nyugalmi állapotban a tarkóra simul. A felnőtt egyedek feje, nyaka, egész alsótteste világos rozsdássárga. Hosszú, csipeszszerű fekete csőrrel sáskát, tücsköt, cserebogarat, lótetűt ejt rabul, a földből lárvát, hosszú gilisztát szedeget ki.

Nála is sárgább már csak a sárgarigó (3), régies nevén aranymálinkó. Csőre vörös, szárnya és farka vége fekete, testének többi része aransárga. A hímek jellegzetes énekükről ismeretesek, a népnyelv szerint ezt csicseregik: „huncut a bíró”. Nyugtalan madár, a fákon rakott fészkeinek közelébe merészkedőket elűzi. Rovarokat fogyaszt, ezzel hasznot hajt, de igen kedveli a cseresznyét!

A színpompás gyurgyalag, gyurgyóka vagy méhészmadár (4) a rovarokat röptükben kapja el. Társaságkedvelő, szívesen ül csapatban kiálló ágakon, villanydrótokon. A meleg, napsütötte domboldalakat, a déli fekvésű homokbányákat, a folyópartokat kedveli. A meredek falakba vájt üregekben telepesen fészkel.

Az alig 12 cm hosszú partifecske (5) madárnak pici, pelének viszont nagy! Ő a legkisebb európai fecske, ugyancsak telepekben, folyóvizek, nagyobb tavak mentén meredek martokba vájt üregekben fészkel. Rendszerint csapatosan jár, rövid, fekete, széles alapú csőrrel apró rovarokat, hangyákat, kérészeket zsákmányol. A legmagasabb fekvésű partifecske-telepet 4500 méteren jelezték, a Himalájában.

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

◆◆◆◆◆
Mit csemegézik a sárgarigó?

E havi díjazottaink:

**Kerekes Iringó Eszter, Marosvásárhely;
a nagybányai N. Iorga Iskola III. C osztálya.**

Rohanunk a forradalomba!

Éld át a márciusi forradalmat Pest-Budán, Petőfi Sándor, Jókai Mór és Vasvári Pál nyomában, 1-4 játékosárs, dobókocka és lépőkék segítségével.

Indulás!

Párizsban, Bécsben kitért a forradalom! Rohanunk mi is, Pest-Budán!

Pilvax

Nevez meg valakit, aki március 15-én reggel a kávéházban a „közvélemény asztalánál” ült, és lép előre 5 mezőt!

A tömeg katonadalokat zeng. Ereszd ki a hangod te is! Egy huszáros dallal újból dobhatsz.

Nemzeti Színház

A társulat előadja az eddig betiltott *Bánk Bán* előadást. Itt tűznek először kokárdát a forradalmárok mellére.

Zuhog az eső. Hazaszaladsz esernyőért vagy papírcsákoért. Egy körből kimaradsz.

Győzelem!

Városháza

Átadjátok a 12 pontot a tanácsnokoknak. Ujjongj, és lép előre 4 mezőt!

Egyetem

Az orvosi, mérnöki és jogi kar diákjai lelkesen csatlakoznak. Lép előre 2 mezőt!

Nemzeti Múzeum

A népgyűlésen elhangzik Petőfi verse, a *Nemzeti dal*. Egy szakasz elszavalásával 3 mezőt haladsz.

Landerer-nyomda

Röplapokra nyomtatjátok a 12 pontot. Ha legalább egyet ismersz, lépj előre 3 mezőt!

Mit kíván a magyar nemzet?

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kívánjuk a saját szabadságot, mindenkiéért.
2. Kívánjuk a szabadságot mindenkiéért.
3. Kívánjuk a szabadságot mindenkiéért.

Kicsit megijedtél. Hátrálj 3 mezőt!